

До протоколу № 210
від 01 липня 2026 року

ВИСНОВОК

до проєкту Закону України
«Про внесення змін до статті 53 Закону України «Про освіту»
щодо зобов'язань здобувачів освіти не використовувати
під час уроків телефони, планшети та смарт-годинники за винятком
освітніх та/або медичних потреб»
(реєстр. № 15105 від 27.03.2026)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р. О. розглянув на засіданні 01 липня 2026 року (протокол № 210) проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 53 Закону України «Про освіту» щодо зобов'язань здобувачів освіти не використовувати під час уроків телефони, планшети та смарт-годинники за винятком освітніх та/або медичних потреб» (реєстр. № 15105 від 27.03.2026), поданий народним депутатом України Мазурашу Г. Г., і зазначає таке.

У пояснювальній записці до законопроєкту зазначено, що його метою є вирішення проблеми відволікання від освітнього процесу та інших супутніх проблем, пов'язаних з використанням телефонів, планшетів та смарт-годинників за винятком освітніх та/або медичних потреб.

Законопроєктом пропонується внести зміни до статті 53 Закону України «Про освіту», якими на законодавчому рівні буде зобов'язано здобувачів освіти не використовувати під час уроків телефони, планшети та смарт-годинники за винятком освітніх та/або медичних потреб.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) надало низку зауважень та пропозицій.

Передусім, ГНЕУ вважає пропозицію законопроєкту про встановлення заборони використання під час освітнього процесу мобільних телефонів, планшетів та смарт-годинників (із передбаченням винятків для освітніх та/або медичних потреб) актуальною та такою, що, в цілому, може бути оцінена позитивно. Аналогічні рішення приймаються й іншими країнами.

Водночас ГНЕУ зауважує, що відповідно до статті 23 Закону України «Про освіту» (далі – Закон) держава гарантує академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію закладів освіти. У зв'язку з цим доцільно надати закладам

освіти право самостійно визначати правила використання відповідних пристроїв у локальних актах.

ГНЕУ також звертає увагу на відсутність у законопроекті достатніх і завершених правових механізмів реалізації положень законопроекту.

Крім того, враховуючи динамічний характер технологічного прогресу, наведення вичерпного переліку пристроїв (телефони, планшети, смарт-годинники) може з часом втратити актуальність.

Окремо ГНЕУ звертає увагу, що назва законопроекту потребує коригування через зайве повторення слова «України».

Міністерство освіти і науки України (далі – МОН України) повідомило, що не підтримує законопроект у запропонованій редакції.

Відповідно до статей 23, 32, 53 Конституції України кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості. Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

МОН України зазначає, що у сучасних умовах реалізація цих прав, серед іншого, передбачає можливість особи використовувати засоби зв'язку та/або інші електронні пристрої.

Водночас через використання одним здобувачем освіти під час освітнього процесу засобів зв'язку та/або інших електронних пристроїв можуть створюватися перешкоди для реалізації конституційного права на здобуття освіти іншою особою, яка залучена до того самого освітнього процесу.

МОН України зазначає, що передбачена законопроектом норма має варіативний вплив на можливості особи реалізувати свої права та є неоднозначною у частині повноважень держави втручатися у можливості реалізації цих прав.

Тому, вважає МОН України, питання встановлення пропонованого обмеження на рівні закону потребує глибокого вивчення та належного обґрунтування із залученням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Уповноваженого Президента України з прав дитини та освітнього омбудсмена.

Згідно зі статтею 6 Закону України «Про освіту» заклади освіти мають організаційну автономію, що передбачає їхнє право самостійно визначати правила внутрішнього розпорядку та організацію освітнього процесу.

Чинна редакція статті 53 Закону, зокрема, містить обов'язок здобувачів освіти поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, а також дотримуватися установчих документів і правил внутрішнього розпорядку закладу освіти.

Отже, заклади освіти та їхні засновники наділені повноваженнями встановлювати обмеження щодо використання засобів зв'язку та/або інших електронних пристроїв під час освітнього процесу на рівні внутрішніх документів.

Крім того, стаття 54 Закону гарантує педагогічним працівникам академічну свободу, включаючи вільний вибір форм, методів і засобів навчання. Пропонована законопроектном норма може обмежити цей педагогічний інструментарій.

Також МОН України зауважило, що у законодавстві України не визначено поняття «урок».

Перелік пристроїв, визначений у законопроекті, не є вичерпним. Таким чином, норма містить ознаки правової невизначеності.

МОН України вважає, що врегулювання використання електронних пристроїв під час освітнього процесу належить до автономії закладів освіти (зокрема, правил внутрішнього розпорядку), а запропоновані законодавчі зміни містять ризики порушення конституційних прав і не враховують безпекових факторів в умовах воєнного стану та потреб інклюзивної освіти.

Міністерство фінансів України повідомило про відсутність зауважень до законопроекту.

Міністерство цифрової трансформації України надало зауваження та пропозиції до законопроекту.

Зокрема, зауважено, що у редакції проекту Закону відсутнє чітке термінологічне тлумачення категорій «освітні потреби» та «медичні потреби», що створює передумови для неоднозначного трактування норм.

Окрім того, запропонований у проекті Закону перелік пристроїв не є вичерпним і не охоплює низку інших видів електронних засобів. Таким чином, пропонується законодавча ініціатива містить виражені ознаки правової невизначеності.

Жорсткі обмеження на рівні законодавства можуть бути не лише неефективними для захисту ментального здоров'я, а й шкідливими для розвитку цифрових компетентностей учнів.

Законопроект також не враховує потреб осіб з інвалідністю та здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Будь-яке обмеження використання засобів зв'язку в умовах воєнного стану здатне створити додаткові ризики для безпеки всіх учасників освітнього процесу, зокрема щодо оперативного отримання повідомлень про надзвичайні ситуації та підтримання зв'язку з батьками, законними представниками або екстреними службами.

Міністерство охорони здоров'я України повідомило про відсутність пропозицій до законопроекту.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини повідомив, що законопроект потребує доопрацювання.

Зокрема, зазначено, що відсутність визначення «освітніх та/або медичних потреб» може призвести до різного трактування цієї норми педагогічними працівниками, адміністрацією закладів освіти та здобувачами освіти.

Також Уповноважений Верховної Ради України з прав людини звернув увагу, що проектом акта не визначено, хто саме встановлюватиме наявність освітніх та медичних потреб, яким чином такі потреби будуть підтверджуватися

(довідкою, заявою батьків, рішенням педагогічної ради тощо) та чи матимуть заклади освіти право самостійно встановлювати відповідні правила.

Освітній омбудсмен зазначає, що законопроект не врегульовує низку питань, зокрема, не визначено:

- порядок реалізації обов'язку здобувачів освіти не використовувати під час уроків телефони, планшети та смарт-годинники;

- відповідальність за порушення здобувачами освіти заборони використання під час занять телефонів, планшетів та смарт-годинників не для освітніх та/або медичних потреб.

Крім того, зазначає освітній омбудсмен, законопроектом не врегульовано низку інших взаємопов'язаних питань:

- чи наявні підстави вилучення мобільних телефонів, планшетів та смарт-годинників у здобувачів освіти в разі порушення правил використання (адже мобільний телефон та інші гаджети, відповідно до статті 41 Конституції України, є приватною власністю, тому відповідальність за них має нести їх власник, тобто здобувач освіти, а їх тимчасове вилучення може порушувати права);

- порядок збереження мобільних телефонів, планшетів та смарт-годинників у разі вилучення для тимчасового зберігання, зокрема місце зберігання, його облаштування та доступ, відповідальність за збереження особистого майна;

- умови доступу дитини до гаджетів у разі нагальної потреби, не пов'язаної з освітніми та/або медичними потребами, зокрема з безпековими питаннями.

Національна академія педагогічних наук України вважає прийняття законопроекту недоцільним, оскільки обмеження, які запропоновані, регулюються, відповідно до законодавства, правилами внутрішнього розпорядку закладу освіти.

Профспілка працівників освіти і науки України відзначає, що прийняття зазначеного законопроекту з одного боку, сприятиме підвищенню рівня поваги до вчителів, вирішенню проблеми, пов'язаної з відволіканням їх уваги від освітнього процесу. З іншого – організація заборони на використання цих особистих речей учасників освітнього процесу, їх збереження під час уроків стане додатковим навантаженням на вчителів та може спровокувати різні конфліктні ситуації.

У зв'язку з цим Профспілка працівників освіти і науки України вважає, що унормування питання використання мобільних телефонів здобувачами освіти у закладах освіти під час уроків законодавчим шляхом потребує його ретельного вивчення, зокрема досвіду зарубіжних країн, а також правових і психолого-педагогічних аспектів взаємовідносин між батьками, педагогами, керівниками закладів, учнями, іншими здобувачами освіти.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету за підсумками розгляду даного питання ухвалив таке рішення: законопроект реєстр. № 15105 не матиме впливу на показники бюджетів. У разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності згідно із законодавством.

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій зазначає, що у запропонованій редакції законопроект реєстр. № 15105 не забезпечує належного правового врегулювання порушеного питання та не

вирішує проблему неналежного використання цифрових пристроїв під час освітнього процесу. Зокрема, законопроект не визначає правових механізмів реалізації запропонованої норми, не встановлює порядку її застосування та механізмів контролю за виконанням, не визначає, хто і в який спосіб встановлюватиме наявність освітніх або медичних підстав для використання таких пристроїв, що створює ризики неоднакового застосування положень закону. Крім того, запропонований перелік пристроїв не є вичерпним, а використана термінологія не має законодавчого визначення, що може призвести до правової невизначеності.

Комітет також бере до уваги висловлені стейкхолдерами застереження щодо можливого звуження організаційної автономії закладів освіти, обмеження академічної свободи педагогічних працівників, покладення на педагогічних працівників додаткових обов'язків, пов'язаних із вилученням та зберіганням цифрових пристроїв, недостатнього врахування безпекових потреб в умовах воєнного стану, а також потреб здобувачів освіти з особливими освітніми потребами та осіб з інвалідністю.

Підкомітет з питань професійної та фахової передвищої освіти (далі – підкомітет) на своєму засіданні 29 червня 2026 року розглянув законопроект реєстр. № 15105 та надані до нього експертні висновки і за результатами розгляду запропонував на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій рекомендувати Верховній Раді України повернути зазначений законопроект суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Водночас підкомітет, враховуючи актуальність питання використання цифрових пристроїв під час освітнього процесу, рекомендував Міністерству освіти і науки України спільно із заінтересованими сторонами напрацювати комплексні підходи до врегулювання використання цифрових пристроїв під час освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. Зокрема, заступник Голови Комітету С.В. Колебошин відзначив, що можливими шляхами вирішення зазначеної проблеми є такі кроки:

- ініціювати розроблення єдиної цифрової рамки щодо використання цифрових пристроїв під час освітнього процесу, яка передбачатиме заборону здійснення фото- та відеозйомки з метою вчинення кібербулінгу, шантажу та інших протиправних дій, визначення алгоритму дій у разі порушення правил користування цифровими пристроями, а також меж відповідальності учасників освітнього процесу та їхніх батьків (інших законних представників);

- розробити та впровадити освітній курс (або модулі) щодо цифрової гігієни, запобігання кібербулінгу, захисту приватності інформації, безпечного користування цифровими пристроями та мережею Інтернет;

- розробити методичні рекомендації щодо використання цифрових пристроїв під час освітнього процесу, визначивши алгоритми їх застосування в освітніх, безпекових, медичних та інших обґрунтованих випадках.

Заслухавши інформацію заступника Голови Комітету, народного депутата України Колебошина С. В., секретаря Комітету Верховної Ради України з питань

освіти, науки та інновацій, народного депутата Піпи Н. Р., освітнього омбудсмена України Лещик Н. В., обговоривши зазначене питання, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України:

1.1. Відповідно до частини третьої статті 93 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» включити проект Закону України «Про внесення змін до статті 53 Закону України «Про освіту» щодо зобов'язань здобувачів освіти не використовувати під час уроків телефони, планшети та смарт-годинники за винятком освітніх та/або медичних потреб» (реєстр. № 15105 від 27.03.2026), поданий народним депутатом України Мазурашу Г. Г., до порядку денного п'ятнадцятої сесії дев'ятого скликання Верховної Ради України.

1.2. Відповідно до пункту 3 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проект Закону України «Про внесення змін до статті 53 Закону України «Про освіту» щодо зобов'язань здобувачів освіти не використовувати під час уроків телефони, планшети та смарт-годинники за винятком освітніх та/або медичних потреб» (реєстр. № 15105 від 27.03.2026), поданий народним депутатом України Мазурашу Г. Г., за результатами його розгляду в першому читанні повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Рекомендувати Міністерству освіти і науки України:

2.1. Спільно із заінтересованими сторонами напрацювати комплексні підходи до врегулювання питання використання цифрових пристроїв під час освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

3. Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, народного депутата України Колебошина С. В.

Голова Комітету

Сергій БАБАК